Δημήτρης Δημητριάδης

Πεθαίνω σαν χώ ρα (απόσπασμα)

(…) ΤΗΝ ΧΡΟΝΙΑ ΕΚΕΙΝΗ καμιά γυναίκα δεν έπιασε παιδί. Αυτό συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια, μέχρι πού συμπληρώθηκε γενιά χωρίς καμιά καινούργια γενιά να ρθει στον κόσμο. (...) Εκτός απ' ολιγάριθμες εξαιρέσεις βίαιων αντιδράσεων σ' αυτή την ξεθεμελιωτική συμφορά, που πολύ αργότερα ονομάστηκε Μεσαίωνας της Μήτρας (: πυρπολισμοί δημόσιων κτηρίων, καταστροφές μνημείων και εθνικών συμβόλων, δολοφονικές επιθέσεις εναντίον προσώπων που οι επιτιθέμενοι τα θεωρούσαν υπεύθυνα για το κακό που τούς είχε βρει), όλοι οι άλλοι, μαθημένοι στην εγκράτεια, χαλιναγωγούσαν την απελπισία τους και περιόριζαν σε ιδιωτικούς χώρους τα ξεσπάσματα τού πανικού τους πού τούς έκανε να ξεσχίζουν την νύχτα τα μαξιλάρια με τα δόντια τους, να γράφουν έξαλλα κι ασυνάρτητα γράμματα στον Θεό ή στο ίδιο το κακό ικετεύοντάς το να υποχωρήσει ή απειλώντας το με κατά μέτωπο σύγκρουση μαζί του κατά το παράδειγμα τού Αγίου Γεωργίου, ώρες ολόκληρες να στέκονται ακίνητοι κι ανέκφραστοι μουρμουρίζοντας παλιά νοσταλγικά τραγούδια, να τρώνε λυσσωδώς τα νύχια τους μέχρι το κόκαλο ή να τραβάνε βαθειές ξυραφιές σε κρυφά κι ευαίσθητα σημεία του σώματος ώσπου να τρέξει τόσο αίμα όσο χρειαζόταν για να ικανοποιηθεί ή γενετήσια ανάγκη ανθρωποθυσίας ή αυτοτιμωρίας, πάντα πίσω από κλειδωμένες πόρτες, με τα φώτα συγκεντρωμένα μόνο σ' εκείνο το φλέγον σημείο με το έμβλημα της ανελέητης σφαγής, με την ίδια πάντα μουσική καννιβάλων να συνοδεύει την εξαγνιστική πράξη, με τον απέραντο λεκέ του αίματος πάντα στο ίδιο σημείο, έτσι που είχε με τον καιρό σχηματιστεί μέσα σε κάθε σπίτι ένα είδος βωμού στην τουαλέτα, στην κρεβατοκάμαρα ή στην κουζίνα όπου έβρισκε ο καθένας καταφύγιο και πλησμονή τις ώρες που το σώμα δεν άντεχε πια να σηκώνει το βάρος εκείνου του άλλου σώματος, του πολυκέφαλου κι αξεδίψαστου, του αΐδιου και άναρχου και ενικού, που χτυπιέται μέσα σε κάθε σώμα με εξωφρενικές και άσπλαχνες διαθέσεις. (...) Γιατί ο πόλεμος που, με σύντομα διαλείμματα παραπλανητικής εκεχειρίας, κρατούσε πάνω από

χίλια χρόνια, είχε πάρει τους τελευταίους μήνες μια τελεσίδικη τροπή (αν και προ πολλού δεν έφταναν εκείνα τα «ως ευτυχώς τα εις μάχην φέρεται», «ως ευτυχούμεν τα κατά πόλεμον» ή «ως νενικήκαμεν και τον τρίτον πόλεμον») κι έδειχνε να κατευθύνεται προς την επιταχυνόμενη και μοιραία πια προσέγγιση ενός τέλους αφού ήταν σ' όλους γνωστό πως το νότιο μέτωπο θα κατέρρεε από μέρα σε μέρα. Σαν την, σχεδόν μεταθανάτια, ύφεση που παρουσιάζει, για ανυπολόγιστο χρονικό διάστημα, μια αθεράπευτη αρρώστια που όμως ξάφνου εκδηλώνεται σε ολόκληρη την δηωμένη επικράτεια του παραπλανημένου σώματος αποσυνδέοντας τις σάρκες απ' τα κόκαλα με μια δόνηση που μοιάζει με ολοκληρωτική οργανική παράκρουση των αρμών της ανθρώπινης δέσης. (...) Κι όταν ένα πρωί μαθεύτηκε η αυτοκτονία δύο στρατηγών συγχρόνως, του ενός μάλιστα μπροστά στους στρατιώτες του την ώρα της πρωινής επιθεώρησης, δεν αμφέβαλλε κανείς πια ότι ο εχθρικός στρατός θα περνούσε από ώρα σε ώρα τα σύνορα και θα 'κλεινε μ' αυτόν τον τρόπο μια υπόθεση που κρατούσε σε εκκρεμότητα έναν ολόκληρο λαό εξουθενωμένο απ' την πλέξη της ίδιας του της ιστορίας κι ανίκανο πια ν' αντισταθεί στα πιεστικά κελεύσματα μιας ενστικτώδους εγωπάθειας και μιας ανεξέλεγκτης αλλά συνειδητής περιφρόνησης προς καθετί που συνεργούσε στην επιβίωση του έθνους, πράγμα που έφτανε στα όρια της προμελετημένης πατριδοκτονίας και σήμαινε, ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι η έννοια του έθνους είχε από την στιγμή εκείνη κιόλας χαθεί οριστικά. Οι περισσότεροι άρχισαν να μαζεύουν ό,τι μπορούσαν να κουβαλήσουν και σε λίγες ώρες σχηματίστηκαν τεράστιες πομπές που τραβούσαν, σαν τις πεισματικές γραμμές των μυρμηγκιών, προς τα βόρεια, μέσα σε μια ατμόσφαιρα ημερήσιας εκδρομής δημοτικού σχολείου — σ' όλο το μήκος των καραβανιών ακούγονταν τραγούδια που τα λέγανε, μέσα σ' ένα γενικό κομφούζιο, όλοι μαζί, κι έβλεπες πολλούς να χορεύουν μερακλωμένοι μες στην μέση του δρόμου με ζωγραφισμένη στα πρόσωπά τους την έκφραση ανθρώπων που έχει φύγει ένα πελώριο βάρος από μέσα τους (ήταν σ' όλους γνωστό ποιο ήταν αυτό το βάρος). Θα νόμιζε κανείς ότι από την μια στιγμή στην άλλη (είχε κρατήσει όμως αιώνες αυτή η διαδικασία) κάποια ριζική κι αμετάκλητη αλλαγή είχε συντελεστεί στον φυλετικό πυρήνα όλου αυτού του κόσμου μετά την αναγγελία πως κατέρρευσε το νότιο μέτωπο, επιβεβαίωση που επισφραγίστηκε με τον λόγο του προέδρου της Δημοκρατίας — σε τόνο αυστηρό και δήθεν μεγαλοπρεπή (˙ένας πρώην αυτοκράτωρ που δείχνει με ψωραλέα έπαρση την ρημαγμένη του παράγκα αποκαλώντας την Ιμπέριουμ ενώ χιλιάδες κοπρόσκυλα κάθε λογής τραβάνε με τα δόντια τους την σκατωμένη του πορφύρα γρυλίζοντας εν χορώ τον τέως εθνικό ύμνο της Βασιλίδος που τώρα ξετσίπωτα —μια σκάρτη Ανδρομάχη— περνάει από κρεβάτι σε κρεβάτι νιώθοντας αχόρταγα μέσα στον γανωμένο κόλπο της την σιδερένια βάλανο των νέων κυρίαρχων της Γης), υπενθύμισε για μια ακόμα φορά την υποχρέωση του καθενός να παραμείνει πιστός στην παρακαταθήκη του παρελθόντος και την εθνική ανάγκη να περισωθεί τουλάχιστον η αξιοπρέπεια της χώρας. Όσοι άκουσαν τον προεδρικό λόγο (γιατί δεν ήσαν λίγοι εκείνοι που γύρισαν το κουμπί), ξεστόμισαν τις χειρότερες βρισιές και για τον πρόεδρο και για τον λόγο του και για την χώρα, παρακινώντας ακόμα και τα μικρά παιδιά να επαναλαμβάνουν ρυθμικά τα βρισίδια χτυπώντας όλα μαζί παλαμάκια. Γριές που είχαν δει αμέτρητες φορές παρόμοια γεγονότα, που είχαν ζήσει σφαγές, αλώσεις, προσφυγές, επιδρομές κάθε λογής βαρβάρων ή πολιτισμένων, διωγμούς κι εξανδραποδισμούς, πόλεις ακμαίες και φουντωμένα δάση και κάμπους μεστωμένους να καίγονται σαν τα δαδιά και να μη μένει τίποτα όρθιο από τους μόχθους γενεών και γενεών, και κορίτσια να βιάζονται μέσα σε γκρεμισμένα σπίτια δέκα και είκοσι φορές σε μια ώρα από ξαμολημένους φαντάρους και μετά να ξεκοιλιάζονται με ξιφολόγχες, βρέφη να αποκεφαλίζονται με μια κοφτή σπαθιά στον αέρα ή να

πυροβολούνται εξ επαφής μες στην αγκαλιά της μάνας τους, φαμίλιες να ξεσπιτώνονται και να αποδεκατίζονται σαν τρυγόνια μ' απανωτές μπαταριές — «τότε πρώτον παίδες μεν γονέων, γυναίκες δε ανδρών και φίλοι φίλων και οι καθ' αίμα των όμοιων ελεεινώς εχωρίζοντο», κι αγόρια με μισό πόντο τρίχα στο στήθος και συγκεντρωμένη όλη την δύναμη του κεραυνού του Δία στα όργανα που συγκλίνουν στην πρόκληση της ισχυρότερης έξαρσης των αισθήσεων, να στήνονται πενήντα-πενήντα μπροστά σ' εκτελεστικά αποσπάσματα μόνο και μόνο για να αφανιστεί ο σπόρος της ζωής μέσα τους, και τα νερά να γίνονται κόκκινα σαν το τριαντάφυλλο απ' το αίμα, κι ανθρώπους να τρελαίνονται απ' τις αβάσταχτες συμφορές και να τρέχουν κατάμαυροι απ' τα δάκρυα από δω κι από κει ουρλιάζοντας σαν τα τσακάλια και σχίζοντας τα μάγουλά τους μέσα στον αδυσώπητο ίλιγγο της αποκάλυψης του πύρινου κενού της ζωής και στον εφιάλτη της υπέρβασης εκείνου του ορίου που την κάνει τόσο ανυπόφορη όσο και μια χούφτα αναμμένα κάρβουνα χωμένα μες στο στόμα, γριές που ούτε κι αυτές οι ίδιες δεν ήξεραν να πουν την ηλικία τους και μεταφέρονταν σαν ιερά λείψανα προαιώνιων κι ανώνυμων αγίων πάνω, στ' αυτοκίνητα, αντί να σηκώσουν το χέρι τους και να σταυροκοπηθούν ακούγοντας τις αγωνιώδεις εκκλήσεις του προέδρου της Δημοκρατίας, έφτυσαν στην παλάμη τους κι έκαναν όλες μαζί, κουνώντας με νόημα το κεφάλι, την κίνηση που κάνουν οι άντρες, μικροί και μεγάλοι, με το δεξί τους χέρι όταν θέλουν να δείξουν χωρίς λόγια πως κάποιον τον έχει βαρέσει η μαλακία στο κεφάλι. (...) Εντωμεταξύ, τίποτα δεν μπορούσε πια να μείνει κρυφό, και μολονότι τα νέα που έφταναν ήσαν αντιφατικά και συγκεχυμένα προκαλώντας αλληλοαναιρούμενες εξάρσεις στα πλήθη, ποτέ δεν έφερναν κάποιον αέρα αισιοδοξίας, το αντίθετο, οι ελπίδες όλο και λιγόστευαν (τις στιγμές εκείνες, τίποτα δεν υπήρχε πιο αόριστο απ' την λέξη ελπίδα και τίποτα πιο σκοτεινό απ' το νόημά της), ώσπου μαθεύτηκε πως είχε καταρρεύσει και το ανατολικό μέτωπο, κι αυτό έκανε τον κόσμο να επιταχύνει την κίνησή του προς τα βόρεια˙ μέσα στο γενικό χάος, η κίνηση αυτή είχε την θέση της γιατί ήταν μια κίνηση καθαρής απελπισίας με τάσεις συγχρόνως αυτοκαταστροφής κι αυτοσυντήρησης αφού η χώρα ήταν κυκλωμένη απ' όλες βέβαια τις μεριές μα είχε και τις βουνοκορφές της στα βόρεια που πρόσφεραν για λίγο την ανακουφιστική ψευδαίσθηση του απόρρητου καταφύγιου, όμως, καθώς δεν είχε καμιά διέξοδο προς την θάλασσα, το αίσθημα της ασφυξίας ξαφνικά και του αδιεξόδου, της παγίδευσης, της περίσφιγξης, του κλοιού, τού πνιγμού, έκανε τα πλήθη, κι εκείνα που είχαν παραμείνει στις πόλεις κι εκείνα που είχαν κατακλύσει όλα τα περάσματα προς τα βουνά, να στριφογυρίζουν αφανώς γύρω από τον εαυτό τους μέχρι που κάποια στιγμή όλοι ανεξαιρέτως σταμάτησαν και περίμεναν, σαν ένας άνθρωπος που δεν τον παίρνει ο ύπνος κι οργώνει προς όλες τις κατευθύνσεις το κρεβάτι του προσπαθώντας αποφύγει το αίτιο της αϋπνίας, αλλά συνεχώς ανακαλώντας το με τους ανεπαρκέστατους, τους τραγικά ατελέσφορους εξορκισμούς του, ώσπου ξεθεωμένος, λαχανιασμένος, με τον αφρό του επιληπτικού στο στόμα και τον εγκέφαλο υπερυψούμενο σε παγερό ξυράφι μέσα στο μαύρο βούτυρο της νύχτας, στέκεται δέσμιος του μπερδεμένου νήματος της ανημπόριας του, σα να τον έδεσε αυτή η ίδια, και τότε έρχεται σαν ευαγγελισμός εκείνο που θα 'ρχόταν πιο νωρίς, στην ώρα του, αν δεν είχε καταβληθεί τόση ξέφρενη προσπάθεια να γλιτώσει η ψυχή το μεσονύχτιο μαρτύριό της προτού δοκιμαστεί μέχρις εσχάτων απ' αυτό. (...)

"Πεθαίνω σαν χώ ρα" (1978), Εκδόσεις Σαιξπηρικόν, Θεσσαλονίκη 2010, σελ. 9-16